

Eivere lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotlusele keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine

1. OTSUS

Lähtudes Osühing Eesti Killustik (registrikood 10126848) 11.02.2022 esitatud Eivere lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotlusest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 3 lõike 1 punkti 1, § 6 lõike 2 punkti 2 ja lõike 4, § 9 lõike 1, § 11 lõiked 2, 8 ja 8¹, maapõueseaduse § 48 ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõike 1 ja § 3 punkti 4, **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata Eivere lubjakivikarjääri keskkonnaloa taotlusele keskkonnamõju hindamine;

1.2. Täiendavad keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

1.3. Kavandatava tegevuse keskkonnameetmed ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või leevendamiseks on välja toodud antava keskkonnaloa kõrvaltingimuste osas.

1.3.1. Määrata põhjaveetaseme mõõtmise kohustus automaatse veetaseme mõõturiga ühest kaevust põhjasuunda jäävalt kinnistult ning ühest lõuna suunale jäävast kinnistult sagedusega üks kord ööpäevas.

1.3.2. Põhjavee keemilise kvaliteedi hindamiseks võtta karjääriala lõunaservas asuvas seirekaevust proov ning hinnata vähemalt hõljuvaine, naftasaaduste, ammoniumi, nitraadi, nitriti, pH ja elektrijuhtivuse väärtused üks kord aastas.

Keskkonnaamet teavitab keskkonnamõju hindamise (KMH) algatamata jätmise otsusest 14 päeva jooksul väljaandes Ametlikud Teadaanded.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

Osühing Eesti Killustik (registrikood 10126848, aadress Jõgeva maakond, Põltsamaa vald, Rõstla küla, Rõstla paekivikarjäär, 48022) esitas 11.10.2022 Keskkonnaametile Eivere lubjakivikarjääri maavara kaevandamise keskkonnaloa muutmistaotluse (registreeritud keskkonnaotsuste infosüsteemis KOTKAS 11.10.2022 dokumendina nr DM-121779-1). Parandatud taotlus esitati 09.10.2023 (KOTKAS nr DM-121779-23)

Eesti Killustik OÜ soovib jätkata kaevandamistegevusega Eivere lubjakivimaardlas – liita kehtivad keskkonnaloa 7/2004 ja JARM-021 (kaevandamine) ja vee erikasutusluba L.VV/327255 ning pikendada keskkonnaloa kehtivusaega 30 aasta võrra.

Taotletava mäeeraldis ja selle teenindusmaa pindalad on vastavalt 54,92 ha ja 60,14 ha. Taotletav mäeeraldis asub katastriüksusel Eivere lubjakivikarjäär (tunnus 56501:003:0093)

Taotletav mäeeraldis hõlmab Eivere lubjakivimaardla (maavarade registri registrikaart nr 0769) täitelubjakivi aktiivse tarbevaru 1 ja 4 plokkide ning olemasolevaid osühingule Eesti Killustik kuuluvaid Eivere lubjakivikarjääri (loa nr 7/2004; kehtib kuni 15.10.2024) ja Eivere II

lubjakivikarjääri (loa nr JARM-021; kehtib kuni 13.10.2024) mäeeraldisi. Taotletava mäeeraldisi teenindusmaa kattub pindalaliselt täielikult olemasolevate Eivere lubjakivikarjääri ja Eivere II lubjakivikarjääri mäeeraldisi teenindusmaadega. Taotletava mäeeraldisi teenindusmaale jääb Eivere lubjakivimaardla ehituslubjakivi aktiivse tarbevaru 3 plokk.

Keskkonnaamet võttis 06.10.2023 kirjaga nr DM-121779-18 Eivere lubjakivikarjääri keskkonnavalda taotluse menetlusse.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõige 1 punkti 1 kohaselt hinnatakse keskkonnamõju, kui taotletakse tegevusloa või selle muutmist ning tegevusloa taotlemise või muutmise põhjuseks olev kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju.

KeHJS § 11 lõike 2 kohaselt vaatab otsustaja tegevusloa taotluse läbi ning teeb otsuse KMH algatamise või algatamata jätmise kohta KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud valdkondade tegevuse ja KeHJS § 6 lõikes 2¹ viidatud tegevuse korral õigusaktis sätestatud tegevusloa taotluse menetlemise aja jooksul, kuid hiljemalt 90. päeval pärast KeHJS § 6¹ lõikes 1 loetletud teabe saamist. KeHJS § 9 lõike 1 kohaselt on otsustaja tegevusloa andja, maapõueseaduse (*MaaPS*) § 48 kohaselt annab kaevandamiseks keskkonnavalda Keskkonnaamet. Seega on Keskkonnaamet otsustajaks KeHJS tähenduses.

KeHJS § 6 lõike 28 kohaselt on olulise keskkonnamõjuga tegevus pealmaakaevandamine suuremal kui 25 hektari suurusel alal.

KeHJS § 6 lõike 2¹ on sätestatud kui käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1–34¹ nimetatud tegevust või käitist muudetakse või ehitist laiendatakse, peab otsustaja andma eelhinnangu selle kohta, kas kavandataval tegevusel on oluline keskkonnamõju.

Antud juhul liigitub olemasoleva loa tähtaja muutmise ehk pikendamise "tegevuse või käitise muutmise" alla.

KeHJS § 11 lõike 2³ järgi KMH vajalikkus otsustatakse, lähtudes eelhinnangust (vt ptk 3) ja asjaomase asutuse seisukohast (seisukohad ning selgitused nendega arvestamise või arvestamata jätmise kohta, vt ptk 4). KeHJS § 11 lõike 4 kohaselt, kui kavandatava tegevuse KMH algatamise või algatamata jätmise otsus tehakse KeHJS § 6 lõike 2 või 2¹ alusel, lisatakse otsusele eelhinnang.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded“ (KeHJS § 6¹ lõige 5).

Keskkonnaamet on eelhinnangu andmisel kasutanud järgmisi materjale:

1. Eivere lubjakivikarjääri keskkonnavalda taotluse seletuskiri, sh KeHJS § 6¹ lõike 1 kohane teave.
2. Maa-ameti geoportaali kaardirakendused.
3. Eivere karjääri potentsiaalne mõju piirkonna põhjavee tasemele ja kvaliteedile, hüdroteoloog Kaarel Mänd, OÜ Inseneribüroo STEIGER hinnang, 2024

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Eivere lubjakivikarjäär asub Järva maakonnas Paide linnas Otiku külas riigile kuuluval Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi valitsemisel oleval katastriüksusel Eivere lubjakivikarjäär (tunnus 56501:003:0093), mille volitatud asutuseks on Maa-amet

Taotletava mäeeraldise pindala on 54,92 ha ja mäeeraldise teenindus maapindala 60,14 ha.

Kaevandatud maavara kasutamise otstarve on tsiviil- ja teedehitus. Taotletav mäeeraldis hõlmab Eivere lubjakivimaardla (maavarade registri registrikaart nr 0769) täitelubjakivi aktiivse tarbevaru 1 ja 4 plokkide ning olemasolevaid osaühingule Eesti Killustik kuuluvaid Eivere lubjakivikarjääri (loa nr 7/2004; kehtib kuni 15.10.2024) ja Eivere II lubjakivikarjääri (loa nr JARM-021; kehtib kuni 13.10.2024) mäeeraldisi. Taotletava mäeeraldise teenindusmaa kattub pindalaliselt täielikult olemasolevate Eivere lubjakivikarjääri ja Eivere II lubjakivikarjääri mäeeraldiste teenindusmaadega. Taotletava mäeeraldise teenindusmaale jääb Eivere lubjakivimaardla ehituslubjakivi aktiivse tarbevaru 3 plokk.

Taotletava täitelubjakivi varu plokis 1 aT on 2 018,2 tuh m³ ning plokis 4 aT 645,3 tuh m³ (seisuga 30.09.2022).

Mäetehnilised tingimused on taotletavas Eivere lubjakivikarjääris rahuldavad – alale on rajatud ligipääsu tee, kvaternaarisetetest koosneva katendi paksus jääb 0,6 – 3,1 m vahemikku (keskmiselt 1,5 m) ning ligikaudu 2/3 jääkvarust on veealune.

Sellest tulenevalt on vajalik jätkata vee karjäärist väljapumpamisega – veetase on alandatud abs 66,5 m kõrgusele. Kaevandamistöõde lõppedes peatatakse vee välja pumpamine karjäärist ning veetase saavutab oma algse taseme. Põhjavee eeldatav tase pärast maavara ammendamist jääb ligikaudu abs 72,4 m kõrgusele.

Mäetööde põhiprotsessiks on tootsa kihindi kobestamine puur-lõhketööde abil ning kobestatud mäemassi töötlemine purustus-sorteerimissõlmes. Kivimi kobestamiseks puur-lõhketöödega on kõigepealt vaja lõhatavale astangule puurida laenguaukude võrk. Laenguaukude sügavus vastab kaevandatava kihi (astme) paksusele, millele lisandub tehnoloogiast lähtuv ülepuure. Lõhkamise eel laetakse laenguaukus lõhkeainega. Lõhkamine toimub lühiviitmeetodil – sellega tagatakse üheaegselt lõhatava lõhkeaine väiksem kogus ja vähenevad lõhketöödest tulenevad ohud. Kaevis purustatakse ja sorteeritakse (sõelutakse) karjääri territooriumile paigaldatud mobiilse purustus-sorteerimissõlme abil. Purustus-sorteerimissõlm paigutatakse karjääri süvendisse. Tarbimiseks ettevalmistatud toodang ladustatakse kuhilatesse (või vahetult tellijate kalluritele) ja kuhilatest kalluritele laadimine toimub kopplaaduri abil. Killustiku väljaveoteena saab kasutada olemasolevat kohalikku teed, mis viib mäeeraldisest ~300 m kaugusel kulgevale Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa riigimaanteele.

Mäetöid tehakse vastavalt kaevandamisprojektile. Täpsem kaevandamise tehnoloogia ja vajalik energiakasutus määratakse kaevandamisprojekti ja karjääri korrastamine korrastamistingimuste alusel koostatud korrastamisprojekti, kus on ära toodud ka korrastamiseks vajalik katendi maht. Kaevandamisjärgselt kujundatakse kaevandamise ala tehisveekoguks, metsa- ja rohumaaks.

Mäetööde täpne liikumise suund, tegemise kord ja kasutatavad masinad määratakse kaevandamisprojekti.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega

Taotletav mäeeraldis asub Järva maakonnas Paide linnas Otiku külas kehtivate keskkonnalubadega Eivere lubjakivikarjäär ning Eivere II lubjakivikarjäär mäeeraldistel.

Paide linn jääb Eivere lubjakivikarjäärist ca 9 km kaugusele lõunasse. Maa senine sihtotstarve on mäetööstusmaa.

Tegemist on olemasoleva toimiva karjääriga, millele on rajatud kaevandamiseks vajalik taristu ning mäeeraldisele on tagatud hea juurdepääs.

Taotletava mäeeraldise teenindusmaa külgneb põhjasuunas Matsi (tunnus 56501:003:0086), Kähriku (tunnus 56501:003:0117) ning Väätsa metskond 412 (tunnus 56501:001:0372) kinnistutega. Loodest, läänest, edelast ja lõunast piirneb mäeeraldise teenindusmaa Väätsa metskond 413 (tunnus 56501:001:0373) ning idast ja kagust Väätsa metskond 112 (tunnus 56501:003:0378) kinnistutega.

Lähimad majapidamised asuvad taotletavast Eivere lubjakivikarjäärist 500 – 600 m kaugusel põhja- ja lõunasuunas Paju (tunnus 56502:001:0400), Lääne (tunnus 56502:001:0004), Pihlaka (tunnus 56501:003:0099) ning Tupe (tunnus 56501:003:0930) kinnistutel.

Taotletavast Eivere lubjakivikarjäärist ~300 m kaugusel idas kulgeb Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa riigimaantee nr 2 ning ~550 m kaugusel lõuna ja kagu suunal kulgeb Mäo-Tarbija-Eivere-Korba kõrvalmaantee. Nimetatud kõrvalmaanteelt lähtub Eivere lubjakivikarjääri sissesõidutee. Otiku küla asub karjäärist ~1,5 km kaugusel põhjas.

Eivere mäeeraldise teenindusmaa lõunaservas paiknevad Elektrilevi OÜ-le kuuluvad elektripaigaldised: alajaam 8180:(Paide) (tunnus M235866306), mille kaitsevööndi laius on 2 m; elektrimaakaabelliin Purdi:PAR (tunnus KKL5089377), kaitsevöönd laiusel 1 m kaabli teljest mõlemale poole ja keskpinge-elektriõhuliin Purdi:PAR 1-20 kV (tunnus K5089377), mille kaitsevööndi laius on 10 m liini teljest mõlemale poole. Elektripaigaldised mäeeraldisele ei jää, küll aga ulatub mäeeraldisele alajaama kaitsevöönd ~1,2 m ja elektriõhuliini kaitsevöönd ~8 m laiuselt. Loetletud elektripaigaldised on rajatud karjääri teenindamiseks. Kaevandamise käigus arvestatakse kaitsevöönditega, vajadusel elektripaigaldised likvideeritakse.

Taotletavast mäeeraldisest ~230 m kaugusel lõunas asub Pikaküla Eivere maaparandussüsteemi maa-ala (tunnus 6112350020030002) ning ~190 m kaugusel läänes maaparandussüsteemi maa-ala Leedu (tunnus 6112350020030003).

Ligikaudu 2,7 km kaugusel mäeeraldisest on registreeritud I kaitsekategooria linnuliigi – väikekonnakotkas (*Aquila pomarina*) – elupaik (EELISE kood KLO9127199) ja ligikaudu 2,9 km kaugusel Eivere väikekonnakotka püsielupaigad. Väikekonnakotka tegevuskava kohaselt on häirimistundlik ala 300 m pesast, kus pesitsusperioodil on keelatud tekitada müra. Kuna (püsi)elupaigad jäävad karjäärist piisavalt kaugemale, ei häiri eeldatavasti karjääriga seonduv müra linnuliiki.

Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava (2022-2027, edaspidi *VMK*)

- Eestis on moodustatud veemajanduskavad Lääne-Eesti vesikonnale, Ida-Eesti vesikonnale ja Koiva vesikonnale.
- Vesikonna veemajanduskava koostamisel lähtuti Euroopa Parlamendi ja nõukogu veepoliitika raamdirektiivis (2000/60/EÜ) ja veeseaduses sätestatud eesmärkidest ning nõuetest.
- Veepoliitika raamdirektiiv seab veekaitse põhieesmärgiks kõikide vete hea seisundi saavutamise. Selle eesmärgi saavutamiseks rakendatakse valgalapõhise veemajanduse põhimõtteid, mille osaks oli ka veemajanduskavade koostamine.

Kavandatav tegevus ei ole otseselt seotud ühegi Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavas käsitletud vooluveekogumiga. Eivere lubjakivikarjäärist juhitakse karjääri liigvesi Eivere karjääri settebasseini väljalasu (JA077) kaudu Linnuraba kraavi (EELIS registrikood VEE1123601), mis omakorda suubub Eivere peakraavi kaudu Pärnu jõkke, mis on pinnaveekogum Pärnu Tarbja paisust Kärü jõeni (vooluveekogum Pärnu_2). Veekogum on 2022. aasta koondseisundi põhjal kesises seisus varasemate jõge paisutanud ehitiste tõttu. VMK meetneprogrammis välja toodud meetmed veekogumi hea seisundi saavutamiseks on veekogumi valgalale jäävate probleemsete koormuste välja selgitamine ja põllumajanduslikud koormuse meetmed. Karjäärialalt settebasseini kaudu suublasse juhitud vesi on vastanud veeloaga nr L.VV/327255 seatud nõuetele.

Piirkonna veevarustus baseerub peamiselt Siluri-Ordoviitsiumi veekompleksil (maapinnalt esimene aluspõhjaline veekompleks), mis moodustab piirkonnas Siluri-Ordoviitsiumi Pärnu põhjaveekogumi. Veekogumi koguseline seisund on 2020. aastal hinnatud heaks, keemiline seisund heaks, koondseisnud heaks.

Alal kehtib Paide Vallavolikogu poolt 27.10.2011 otsusega nr 48 kehtestatud Paide valla üldplaneering.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine. Tegevuse energiakasutus.

Eivere lubjakivimaardla hõlmab geoloogilises läbilõikes Alam-Siluri Juuru lademe Tamsalu ja Varbola kihistuid, mida katab kvaternaarisete kiht.

Kvaternaarisetetest koosneva katendi paksus jääb 0,6 - 3,1 m vahemikku, olles keskmiselt 1,4 m. Katendi moodustavad kasvukiht (0,2 - 0,5 m), saviliiv ja ülipeeneteraline liiv (0,2 - 2,8 m). Eivere lubjakivikarjääri mäeeraldisel paiknev katendi kogus on 839 tuh m³, millest kasvukiht moodustab 168 tuh m³.

Kvaternaarisette all paikneb Tamsalu kihistusse kuuluv Tammiku kihistik paksusega 2,2 - 6,6 m (keskmiselt 5,3 m). Eivere II lubjakivikarjääri mäeeraldisese kuuluv Varbola kihistu osa keskmine paksus on 4,4 m. Eivere II lubjakivikarjääri lamamis jätkub Juuru lademe Varbola kihistu.

Eivere karjääris ja selle lähiümbruses kvaternaarisete veekompleks praktilist puudub. Sademetevesi toidab läbi kvaternaarisetete Siluri veekompleksi põhjavett. Siluri veekompleks koosneb vaadeldaval alal Alam-Siluri ladestiku Juuru lademe savikatest lubjakividest

kogupaksusega ~10 m. Siluri veekompleksi all asub Ordoviitsiumi veekompleksi Pirgu veekiht. Kahe veekompleksi vahel puudub arvestatav veepide. Siluri veekompleksi veetase on 71,8 - 72,6 m (Balti 77) ning üldine voolusuund on kirdest edelasse. Põhjavee tase maapinnast on 3,0 - 6,7 m. Vee juurdevool karjääri moodustub sademetest ning põhjaveest. Geodeetiliste välitööde käigus 05.05.2014. a fikseeriti veetasemeks karjääris 69,32 m (Balti 77) ning teenindusmaal asuvas settetiigis 73,57 m (Balti 77). Prognoositav kaevandamise järgne veetase tehisveekogus saab olema 72,5 m (Balti 77), mis on kaevandamise eelne keskmine veetase.

3.1.4. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Hüdrogeoloogilises läbilõikes on maapinnalt esimeseks veekihiks Kvaternaari veekiht, mille paksus koosneb valdavalt saviliivast ja ülipeeneteraline liiv. Kvaternaari setete põhjavesi on surveta ja toitub sademetest. Katendi koorimise tõttu suureneb kogu alal otse põhjavette infiltreeruva vihmavee osatähtsus. Kui enne katendi eemaldamist osa sademeveest omastavad taimed ja osa mullas seotud veest aurustub, siis kasvukihi eemaldamisel on karjäärialal infiltratsioon kiirendatud ja suurem kogus sademeveest jõuab põhjavette.

Maavara kaevandamine karjääris avaldab mõju pinna- ja põhjavee tasemele ning piirkonna veerežiimile eelkõige siis, kui põhjavee tasemest allpool oleva maavara kaevandamisel alandatakse (pumbatakse vett välja ja/või suunatakse kraavide abil isevoolelt suublaks olevasse veekogusse) karjääris veetasest või veetase alaneb väljatava maavara mahu arvel. See toob kaasa põhjavee taseme alanemise ja alanduslehtri välja kujunemise karjääri ümbritseval alal. Selline põhjavee taseme alanemine muudab omakorda põhjavee liikumise dünaamikat karjääri mõjualas, kuna karjääris veetase alaneb ning selle tulemusena liigub vesi karjääri suunas kuni veetase karjääris ja ümbritseval alal on ühtlustunud. Karjääri koguneva vee suunamine eesvoolu muudab suublaks oleva vooluveekogu veerežiimi, suurendades selle vooluhulka.

Looduslik veetase jääb kõrguste 72 – 73 absoluutmeetri vahemikku (keskmiselt 72,4 m). Praeguseks on karjääris veetasest alandatud ligikaudu abs kõrguseni 66,5 m. Olemasoleva mäeeraldise edelaossa on rajatud veekogur, kust vesi pumbatakse mäeeraldise teenindusmaal olevasse settetiiki. Puhastunud vesi pumbatakse Linnuraba kraavi, sealt omakorda jõuab vesi Eivere peakraavi kaudu edasi Pärnu jõkke.

Eivere mäeeraldise teenindusmaa lõunaservas paiknevad Elektrilevi OÜ-le kuuluvad elektripaigaldised: alajaam 8180:(Paide) (tunnus M235866306), mille kaitsevööndi laius on 2 m; elektrimaakaabelliin Purdi:PAR (tunnus KKL5089377), kaitsevöönd laiusega 1 m kaabli teljest mõlemale poole ja keskpinge-elektriõhuliin Purdi:PAR 1-20 kV (tunnus K5089377), mille kaitsevööndi laius on 10 m liini teljest mõlemale poole. Elektripaigaldised mäeeraldisele ei jää, küll aga ulatub mäeeraldisele alajaama kaitsevöönd ~1,2 m ja elektriõhuliini kaitsevöönd ~8 m laiuselt. Loetletud elektripaigaldised on rajatud karjääri teenindamiseks. Kaevandamise käigus arvestatakse kaitsevöönditega, vajadusel elektripaigaldised likvideeritakse.

Kaevandamisel tuleb arvestada sellega, et kaevandamistegevus ei takistaks olemasolevate maaparandussüsteemide toimimist. Kaevandamise ja sellele eelnevate tööde käigus ei tohi kahjustada väljapoole mäeeraldist jäävate kraavide ja truupide tehnilist seisukorda ning vältida tuleb sette ja pinnase edasikandumist alalt väljuvatesse kuivenduskraavidesse. Antud nõue lisatakse keskkonnaloale. Taotluse seletuskirjas on selgitatud, et settebasseinide täpsemad parameetrid määratakse kaevandamise projektis.

Lähimad majapidamised asuvad taotletavast Eivere lubjakivikarjäärist 500 – 600 m kaugusel, põhja suunas Pihlaka (tunnus 56501:003:0099) ja Tupe (tunnus 56501:003:0930) kinnistud ning lõunasuunas Paju (tunnus 56502:001:0400) ja Lääne (tunnus 56502:001:0004).

OÜ Inseneribüroo STEIGER hüdrogeoloogi Kaarel Mänd hinnangus on välja toodud, et põhjaveetaseme alandamise mõju ei saa välistada varasemalt hinnatud 640 m kaugemale, kuid selles kauguses on mõju tõenäoliselt mõnikümmend sentimeetrit ning ei ulatu tõenäoliselt kaugemale kui 1,5 km karjäärist.

2003 a avaldatud Eivere karjääri keskkonnamõju hinnangu aruandes hinnati mõju ulatust põhjaveetasemele (ehk alanduslehtri raadiust) 640 meetrile karjääri servast. Lähimad majapidamised asuvad põhjasuunal Saagi (katastritunnus 56501:003:0170, kaugus karjääri piirist 590 m), Tupe kinnistul (katastritunnus 56501:003:0930, kaugus karjääri piirist 550 m) ja Pihlaka kinnistul (katastritunnus 56501:003:0099, kaugus karjääri kirde nurgast 505 m). Eivere karjäärist lõunasse jääb Luigela kinnistu eramu (katastritunnus 56502:001:0228, kaugus karjääri piirist 550 m), Paju kinnistu (katastritunnus 56502:001:0400, kaugus karjääri piirist 505 m) ja Lääne kinnistu (katastritunnus 56502:001:0004, kaugus karjääri piirist 660 m).

Luigela kinnistul asuv puurkaev PRK0052036 ja Saagi kinnistu puurkaev PRK0057564 avavad mõlemad Siluri põhjaveekihi. Kaevandamisloa muutmise menetluse raames on koostatud eksperthinnang seni karjääri mõju kohta kaebusi välja toodud kinnistute suhtes. Eivere karjääri mõju oma kinnistul asuva kaevu veele on kahtlustanud Lääne, Valderi (katastritunnus 56502:001:0166) ja Tänjala kinnistu (katastritunnus 56502:001:0051) omanikud. Esitatud eksperthinnangus on hinnatud lubjakivi kaevandamise mõju Valderi ja Tänjala kinnistute veevarustusele ebatõenäoliseks. Mõju Lääne kinnistu põhjaveetasemele on tõenäoline, kuid eksperdi arvamuse kohaselt on mõju paarikümne sentimeetri ulatune arvestades karjäärile eelnevat põhjaveetaset.

Vee erikasutusloa alusel on ettevõtte hinnanud põhjaveetasemeid üks kord kvartalis Saagi maaüksused asuvast puurkaevust ning karjääri suletud alale jäävast seirekaevust nr 24081 ning karjäärialalt 50685. Seireandmed näitavad peamiselt aastaagadest tingitud veetaseme muutuseid.

Seega ei saa välistada karjäärialalt põhjavee välja pumpamisega tekkiva veetaseme alandamise mõju Saagi, Tupe, Pihlaka, Luigela, ja Lääne kinnistute veetasemetele, kuid karjääri tegevusega kaasnev alandus ei tohiks eeldatavalt vähendada puur- ja võimalikele salvkaevude kasutamise võimalust.

Arvestades, et keskkonnavalda muutmise taotluse alusel soovib ettevõtte kaevandamisala laiendada ja loa kehtivust pikendada vaatab Keskkonnaamet üle senise seirekava lähtuvalt täienenud teabest. Lähtudes ettevaatusprintsibiist lisatakse keskkonnaloale tingimus, et juhul kui selgub, et kaevandamise tagajärjel on kaevudes veetaseme alanenud alla kriitilise piiri ja/või on toimunud vee kvaliteedi halvenemine on loa omanikul kohustus rajada maaomanikele uued kaevud piisava veevarustusega.

Kõige tõenäolisem pinnase kvaliteeti mõjutav avari on diiselkütuse või õli leke masinatest, mis kaevandamistöõde käigus võib juhtuda. Reostuse vältimiseks tuleb rangelt jälgida, et kaevandamis- ja laadimiskohtades ei satuks diiselkütust ega määrdõli karjääri põhja. Seadmete tankimine ja hooldus peab toimuma väljaspool karjääri või selleks spetsiaalselt ettevalmistatud platsil, mis on varustatud õlitõrje vahenditega. Võimalike rikete ning avariide tagajärjel tekkiva kütuse- või õlireostuse likvideerimiseks peab karjääris olema vajalikus koguses absorbenti või kõrgelt kontsentreeritud mittetoksilist pesuvahendit, millega saab tekkinud reostuse kokku korjata. Õnnetuse kohas tuleb reostunud pinnas kiiresti eemaldada ja anda üle vastavat litsentsi omavale jäätmeäritlusasutusele.

Võimalik mõju põhja- ja pinnaveele on seotud kaevandamiseks kasutatavate seadmete avariolukordadega. Kuna kasutatav tehnika sisaldab ja kasutab töötamiseks määrdaineid ja kütust, siis on võimalik, et esineb nende lekkeid. Kasutades tehniliselt korras seadmeid ja neid regulaarselt hooldades on lekete tõenäosus väike ja lekkes kiiresti avastatavad. Avariolukorra tekkimise tõenäosus ei ole suurem, kui mõnes teises rasketehnikaga seotud tegevusalal (nt põllumajandus).

Seadmete tankimine ja hooldus peab toimuma väljaspool karjääri või selleks spetsiaalselt ettevalmistatud platsil, mis on varustatud õlitõrje vahenditega. Juhul, kui karjääris peaks tekkima nafta- või õlireostus, siis on see vaja kõigepealt likvideerida reostuse tekkekohas.

Valmidus reostuse kiireks likvideerimiseks peab olema selline, et see ei jõuks imbuda veehorisonti. Lisaks tuleb karjääri territooriumil hoida absorbeerivaid materjale (turvas, saepuru, graanulid), mida lekete puhul saaks koheselt kasutada.

Maavara kaevandamisel on võimalikeks tahkete osakeste ehk tolmu allikateks maavara ammutamis- ja laadimisprotsessid ning toodangu väljaveoga seotud transport. Tahkete osakeste eraldumine mäeeraldisel toimuvatest tööprotsessidest sõltub kaevandamise tehnoloogiast, kaevise kohapealsest töötlemisest kui ka ilmastikutingimustest (tuul, sademed jne). Transpordil kaasneb tahkete osakeste eraldumine lahtistelt koormatelt ning kruusakattega teedel tõstavad liiklemisel tolmu transpordivahendid (eriti raskeveokid). Veose katmise nõuded on toodud liiklusseadustikus ja selle alamaktides.

Keskkonnaministri 14.12.2016 määruse nr 67 „Tegevuse künnisvõimsused ja saasteainete heidete künniskogused, millest alates on käitise tegevuse jaoks nõutav õhusaasteluba“ (määrus nr 67) ja selle lisa 1 kohaselt on õhusaasteluba vaja, kui tegevuse käigus eraldub ühe aasta jooksul atmosfääri tahkeid osakesi (PM_{sum}) enam kui 1 tonn. Tahkeid osakesi lendub välisõhku 4,81 tonni aastas. Seega on õhusaasteluba vajalik. Keskmiselt kaevandatakse aastas 155 tuh m^3 . Tahkeid osakesi tekib laadimisprotsessi käigus materjali kukkumisel kallurisse või puistangusse.

Tahkeid osakesi tekib ka karjäärilal töötavate masinate ümbruses, kuid nende levik on lokaalse iseloomuga. Kaevandamismasinate poolt tekitatava õhusaaste (hulk on väike, sadestudes praktiliselt õhkutõusmise koha lähedale. Kaugemale võib levida tolmu toodangut vedavatest kallurautodest, kuna nende kiirus on suurem. Kallurid tõstavad tolmu nii karjäärisisestel- kui ka väljaveoteedel. Töötavates karjäärides tehtud vaatluste alusel võib hinnata, et transpordi tõttu tekkiv õhusaaste võib levida lagedal maastikul keskmise tuulekiirusega 200-250 m kaugusele. Veokite kiirus karjääris ei tohi olla selline, mis põhjustab ülenormatiivseid tahkete osakeste heitkoguseid. Kaevise transpordist tekkiva tolmu leviku tõkestamise efektiivseks vahendiks kuival perioodil on teede kastmine ja transpordivahendite kiiruse piiramine.

Tolm ei tohi levida lähimate majapidamisteni.

Välisõhus leviva müraga seonduvat reguleerib atmosfääriõhu kaitse seaduse § 55 kuni § 66. Keskkonnaloa omaja on kohustatud kinni pidama nii atmosfääriõhu kaitse seadusest ning keskkonnaministri 16.12.2016 määrusest nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“.

Mürataseme normeerimisel lähtutakse ajavahemikust päev (07.00-23.00) ja öö (23.00-07.00), müraallikast, müra iseloomust ja välismüra puhul hoonestatud või hoonestamata ala kategooriast. Arvestades senist maakasutust tuleb Eivere lubjakivikarjääri lähiala käsitleda kui II kategooria ala, kus tööstusmürale kehtivad järgmised piirväärtused: päevasel ajal 60 dB ja öisel ajal 45 dB.

Arvutuslik kaevandamise käigus tekkiv maksimaalne müra lähedaimal paiknevas majapidamises jääb karjääri äärealal elamule lähimas punktis tasemele kuni 53 dB. Arvutuslik maksimaalne müratase jääb II kategooria alale kehtiva päevase piirtaseme piiridesse. Arvutuses ei ole arvestatud karjääri ja elamute vahele jäävate müra tõkestavate puudega (kõrghaljastus) ega masinate paiknemisega hoonestusala suhtes, mistõttu on arvutuse näol tegemist mõnevõrra ülehinnatud müratasemega. Eelnevalt lähtudes ei ole põhjust eeldada, et kaevandamise käigus tekkiv müra kujutaks ohtu naabruses olevatele elanikele.

Müra häiringute vältimiseks oleks otstarbekas piirata karjääris töötamise aega. Maavara võib kaevandada, töödelda ja realiseerida vaid tööpäeviti esmaspäevast reedeni ajavahemikus kella 8:00 kuni 17:00. Laupäeval, pühapäeval ja riiklikul pühal on kaevandamine ja väljavedu keelatud.

Lähtuvalt töötervishoidu käsitlevast seadusandlusest on karjääris töötavale tehnikale kehtestatud vibratsiooni piirnormid juba valmistajatehases. Eivere lubjakivikarjääris töötav tehnika peab vastama kehtestatud normidele, mistõttu kaevandamisel kasutatav tehnika ning laadimistööd ei põhjusta vibratsiooni, mis võiks oluliselt negatiivselt mõjutada karjääris töötavaid inimesi või ümbruskonda. Karjääris vibratsiooni põhjustavaid lõhkamistöid läbi ei viida.

Valguse, soojuste, kiirguse ja lõhna reostust kaevandamistegevusest ümbruskonnale ei kaasne.

3.1.5. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Kaevandamisjäätmed on jäätmed, mis on tekkinud maavarade uuringute, maavarade kaevandamise, rikastamise ja ladustamise ning kaevandamise töö tulemusena. Eivere lubjakivikarjääri on koostatud kaevandamisjäätmekava, mille aluseks on jäätmeseaduse § 42¹ ja selle koostamisel on lähtutud keskkonnaministri 09.11.2010. a määruses nr 56 „Kaevandamisjäätmete käitlemise kord“ sätestatud tingimustest. Jäätmekava eesmärk on vältida või vähendada Eivere lubjakivikarjääris jäätmete tekkimist ning soodustada nende ringlusesse võttu ja korduv- või taaskasutamist, kui see on keskkonnaohutu ja võimalik.

Eivere lubjakivikarjääri keskkonnaloa muutmise taotluse kohaselt tekib kaevandamisjäätmeid 162 000 tonni aastas, millest 01 01 02 - Mittemaaksete maavarade kaevandamisjäätmed (katend) 59 000 t/a ning 01 04 13 - Kivilõikamisel ja -saagimisel tekkinud jäätmeid (sõelmed) 103 000 t/a.

Eivere lubjakivikarjääris on kasulikku kihti katva katendi kogus 839 tuh m³. Mullakihi paksus taotletaval mäeeraldisel on keskmiselt 0,3 m ning ülejäänud katendi moodustab keskmiselt 1,2 m paksune saviliiv ja ülipeeneteraline liiv. Mäeeraldiselt on katend eemaldamata mahus ca 555 tuh m³ (ca 1000 tuh t).

Kaevandamistegevuse protsessis kooritakse katend järk-järgult, sellest eraldatakse muld, mis ladustatakse eraldi ülejäänud katendist. Korrastamisprotsessiks vaja mineva katendi kogus ladustatakse mäeeraldise teenindusmaa perimeetrile ning see kasutatakse korrastamise protsessis vastavalt projektile. Ülejääk turustatakse.

Sõelmed ladustatakse puistangutesse, osa turustatakse töötlemata kujul ning osa kasutatakse hilisemal karjääri korrastamisel.

Ladustatud katendi ja sõelmete puhul on tegemist saastumata pinnasega, mis ei kujuta keskkonnaohtu. Katendi- ja sõelmepuistangute korral on tegemist B kategooria jäätmeoidlatega, kuna välistatud on jäätmeoidlast õhku või vette eralduvate saasteainete teke ja levik, sest tegemist on saastumata materjaliga. Samuti on välistatud jäätmeoidlast tuule- ja vee-erosiooni mõjul materjali laialikandumise oht, sest katendipuistangud haljastuvad vegetatsiooniperioodil 1 – 3 kuu jooksul.

Karjäärialale on keelatud prügi ladustada. Keskkonnale ohtlikud jäätmed kogutakse teistest jäätmetest eraldi (määrdeõlid, pliiakud, patareid, õlised kaltsud jms) ja käideldakse need nõuetekohaselt (viiakse jäätmejaama vms).

3.1.6. Tegevusega kaasnevate avariioolukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Kaevandamisel tuleb rangelt jälgida, et ei satuks kütust või õli pinnasesse. Mäetöödel on potentsiaalseteks reostusallikateks karjääri ja transportmasinate tehnilised avariid. Selle tulemusel võib pinnasesse sattuda diiselmootorit ja/või määrdeaineid, millega võidakse saastada nii pinnast kui ka pinnasevett. Selle vältimiseks tuleb hoolega jälgida masinate tehnilist seisundit.

Karjääri kasutamisel tuleb välja töötada võimaliku reostuse kiire likvideerimise viis.

Avariioolukorra võimalikkust on käsitletud lisaks ka eelhinnangu punktis 3.1.4.

Ettevõtte tegevusega ei kaasne eeldatavalt suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu. Teadaolevalt puuduvad mäeeraldise mõjupiirkonnas alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolev ja planeeritav maakasutus ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Taotletav Eivere lubjakivikarjäär asub Järva maakonnas Paide linnas Otiku külas, jäädes riigiomandisse kuuluvale Eivere lubjakivikarjäär (tunnus 56501:003:0093, 100%

mäetööstusmaa) kinnistule. Taotletava mäeeraldise teenindusmaa pindala on 60,14 ha, sh mäeeraldis pindalaga 54,92 ha.

Taotletava mäeeraldise teenindusmaa külgneb põhjasuunas Matsi (tunnus 56501:003:0086), Kähriku (tunnus 56501:003:0117) ning Väätsa metskond 412 (tunnus 56501:001:0372) kinnistutega. Loodest, läänest, edelast ja lõunast piirneb mäeeraldise teenindusmaa Väätsa metskond 413 (tunnus 56501:001:0373) ning idast ja kagust Väätsa metskond 112 (tunnus 56501:003:0378) kinnistutega.

Taotletavast Eivere lubjakivikarjäärist ~300 m kaugusel läänes kulgeb Tallinn-Tartu-VõruLuhamaa riigimaantee nr 2 ning ~550 m kaugusel põhjas kulgeb Mäo-Tarbija-Eivere-Korba kõrvalmaantee. Nimetatud kõrvalmaanteelt lähtub Eivere lubjakivikarjääri sissesõidutee. Otiku küla asub karjäärist ~1,5 km kaugusel põhjas.

Karjäärist ~170 m kaugusel idas asub Purdi ebatsuugapuistu kaitseala (tunnus KLO1200515). Taotletava mäeeraldise keskkosast lähtub lõuna suunas Purdi:PAR elektriõhuliin 1 – 20 kV (tunnus K5089377), mis on rajatud karjääri seadmete teenindamiseks. Mäeeraldise kirdeosas asub keskkonnaseirejaam 24081: Pandivere, Järva Paas OÜ. Lähimad majapidamised asuvad taotletavast Eivere lubjakivikarjäärist 500 – 600 m kaugusel põhja- ja lõunasuunas Paju (tunnus 56502:001:0400), Lääne (tunnus 56502:001:0004), Pihlaka (tunnus 56501:003:0099) ning Tupe (tunnus 56501:003:0930) kinnistutel.

Taotletavast mäeeraldisest ~230 m kaugusel lõunas asub Pikaküla Eivere maaparandussüsteemi maa-ala (tunnus 6112350020030002) ning ~190 m kaugusel läänes maaparandussüsteemi maa-ala Leedu (tunnus 6112350020030003).

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslikmitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõimes

Eivere lubjakivimaardla (registrikaart 0769) pindalaga 55,70 ha asub Järva maakonnas Otiku külas, mis haldusreformi järgselt kuulub Paide linna koosseisu, jäädes linna keskusest ~10 km põhja poole (joonis 2.1). Maardla jääb riigiomandis olevale katastri üksustele Eivere lubjakivikarjäär (56501:003:0093, mäetööstusmaa) ja maardla põhjaosa ~0,79 ha suurusel alal eraomandis olevale Matsi katastriüksusele (56501:003:0086, maatulundusmaa). Mäeeraldisel eraomandis olevale katastriüksusele ei jää.

Eivere lubjakivikarjääri mäeeraldis (keskkonnaluba 7/2004) pindalaga 54,92 ha hõlmab maardla plokki 1 kogumahu (joonis 2.2). Mäeeraldise teenindusmaa pindalal on 60,14 ha. Luba kehtib 19.12.2004 - 15.10.2024.

Eivere II lubjakivikarjääri mäeeraldis (keskkonnaluba JARM-021) pindalaga 23,26 ha jääb maardla lääneossa, Eivere lubjakivikarjääri mäeeraldise lamamise, hõlmates maardla plokki 4 kogumahu (joonis 2.2). Luba kehtib 13.10.2014 - 13.10.2024.

Maastikuliselt jääb Eivere maardla Kõrvemaa ehk Vahe-Eesti madaliku idaserva, soodest ümbritsetud paetasandikule. Tegemist on nõrgalt lainja tasandikuga, maapinna absoluutkõrgused jäävad maardlal ja selle lähiümbruses 74 - 79 m vahemikku, langusega lõuna suunas. Kaevandatud alal on karjääri põhja abs kõrgused 66 - 69 m. Suurematest looduslikest veekogudest võib nimetada Pärnu jõge, mis jääb maardlast 5 - 6 km kaugusele ida ja lõuna

suunda. Pärnu jõkke suunatakse ka Linnuraba kraavi ja Eivere peakraavi kaudu karjäärist väljapumbatav vesi.

Lubjakivi looduses ei taastu, mistõttu on tegemist taastumatu loodusvaraga ning puudub looduskeskkonna vastupanuvõime. Kaevandamise käigus muutub ka loodusmaastik täielikult, kuid see on hilisemalt taastatav karjääriala korrastamisega. Eivere lubjakivikarjäär kavandatakse korrastada tehisveekoguks, metsa- ja rohumaaiks.

Kasulik kiht jääb Eivere lubjakivikarjääris 2/3 mahus vee alla on kaevandamine planeeritud mäeeraldisel veetaseme alandamine. Olemasoleva mäeeraldisel edelaossa on rajatud veekogur, kust vesi pumbatakse mäeeraldisel teenindusmaal olevasse settetiiki. Puhastunud vesi pumbatakse Linnuraba kraavi, sealt omakorda jõuab vesi Eivere peakraavi kaudu edasi Pärnu jõkke.

Piirkonna veevarustus baseerub peamiselt Siluri-Ordoviitsiumi veekompleksil (maapinnalt esimene aluspõhjaline veekompleks), mis moodustab piirkonnas Siluri-Ordoviitsiumi Pärnu põhjaveekogumi. Veekogumi koguseline seisund on 2020. aastal hinnatud heaks, keemiline seisund heaks, koondseisnud heaks. Kaevandamistegevusega ei mõjutata Siluri-Ordoviitsiumi veekompleksi. Põhjavee alandamisega tekkiva alanduslehti mõju on hinnatud kuni 640 meetrit. Veetaseme alanduslehti mõju väheneb karjäärialast karjäärist väljapoole ja mõjuala ääres ei on aastaaegadest ja sademete rohkusest tulev põhjaveetaseme mõju suurem kui karjääri mõju.

Ettevõtte juhivad karjäärialalt pumbatavat Siluri veekihi põhjavett mäeeraldisel teenindusmaal olevasse settetiiki. Puhastunud vesi pumbatakse Linnuraba kraavi, sealt omakorda jõuab vesi Eivere peakraavi kaudu edasi Pärnu jõkke. Praeguseks on karjääris veetaseme alandatud ligikaudu 66,5 m kõrguseni. Kaevandamise ala laieneb ida ja kirde suunal.

Taotlusele on lisatud Põllumajandus- ja Toiduameti seisukoht, kus tuuakse välja, et kaevandamisel tuleb arvestada, et kaevandamistegevus ei takistaks olemasolevate maaparandussüsteemide toimimist. Kaevandamise ja sellele eelnevate tööde käigus ei tohi kahjustada väljapoole mäeeraldist jäävate kraavide ja truupide tehnilist seisukorda ning vältida tuleb sette ja pinnase edasikandumist alalt väljuvatesse kuivenduskraavidesse. Taotluse kohaselt ei soovita suublasse juhitava karjäärivee koguseid suurendada, Liigvee eemaldamine karjäärialalt on vajalik kuni karjäärist lubatud maavara mahu ammendumiseni.

Vee erikasutaja peab tagama vee juhtimisel suublasse loaga seatud piirmääradele vastavuse. Veeproovide mittevastavuse korral tuleb loa omajal kasutusele võtta asjakohased meetmed, tagamaks karjäärivee vastavuse loas kehtestatud piirmääradeni.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Planeeritav tegevus sarnaneb oma olemuselt ehitustegevusega. Nagu iga ehitustegevusega võib ka maavara kaevandamisega kaasneda keskkonnahäiringuid. Keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) § 3 lõike 1 kohaselt on keskkonnahäiring inimtegevusega kaasnev vahetu või kaudne ebasoodne mõju keskkonnale. Keskkonnaloaga lubatud tegevusega kaasneda võivateks

olulisemateks keskkonnamõjudeks on kaevandamise tehnoloogilise protsessi ja transpordiga kaasnev müra ja osakeste heide välisõhku ning mõju maastikule ja maakasutusele.

Kaevandamistegevusega kaasneda võiva osakeste heitme (PM_{sum}) või müra häiringu mõju ei ulatu kaevandamistegevuseks kasutatavale tehnoloogiale õigusaktidega seatud tehnilistest piirangutest ja väljatava maavara looduslikust niiskusest tulenevalt eeldatavalt kaugemale kui 250 m.

Ligikaudu 1,5 km kaugusel mäeeraldisest on registreeritud I kaitsekategooria linnuliigi – väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*) – elupaik (EELISE kood KLO9127199) ja sarnasele kaugele jäävad ka Eivere väike-konnakotka püsielupaigad. Väike-konnakotka tegevuskava kohaselt on häirimistundlik ala 300 m pesast, kus pesitsusperioodil on keelatud tekitada müra.

Lähimad Natura 2000 alad (Kõrvemaa loodus- ja linnuala) jäävad mäeeraldisest ligikaudu 2,8 km kaugusele.

Kuna (püsi)elupaigad ja Natura 2000 alad jäävad karjäärist piisavalt kaugemale, ei häiri eeldatavasti karjääriga seonduv müra linnuliiki.

Keskkonnaametile teadaolevalt ei esine taotletava Eivere lubjakivikarjääri mõjupiirkonnas alasid, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid oleks ületatud või võidakse ületada. Mäeeraldis ei asu tiheasustuslalal ning selle mõjupiirkonnas puuduvad kultuurimälestiste registrisse kantud kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alad.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

KeÜS § 23 lõige 1 sätestab, et igapähele on õigus tervise- ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale, millega tal on oluline puutumus. Lõike 2 kohaselt on oluline puutumus isikul, kes viibib tihti mõjutatud keskkonnas, kasutab sageli mõjutatud loodusvara või kellel on muul põhjusel eriline seos mõjutatud keskkonnaga. KeÜS § 3 lõike 1 kohaselt on keskkonnahäiring ka selline ebasoodne mõju keskkonnale, mis ei ületa arvulist normi või mis on arvulise normiga reguleerimata. Siiski tuleb võimaliku keskkonnahäiringu tekkimist võimalusel ennetada ning kui see pole võimalik, võtta kasutusele leevendusmeetmed.

Lähimad majapidamised asuvad taotletavast Eivere lubjakivikarjäärist 500 – 600 m kaugusel põhja- ja lõunasuunas Paju (tunnus 56502:001:0400), Lääne (tunnus 56502:001:0004), Pihlaka (tunnus 56501:003:0099) ning Tupe (tunnus 56501:003:0930) kinnistutel.

Eesti looduse infosüsteemi andmetel asuvad lähimad puurkaevud taotletavast Eivere lubjakivikarjääri mäeeraldisest 620 meetri kaugusel Saagi (katastritunnus 56501:003:0170) ja 530 m kaugusel Luigela (katastritunnus 56502:001:0228) kinnistutel. Teiste lähimate majapidamiste veevõtu rajatise ei ole ehitusregistris välja toodud. Eeldatavalt tasutatakse kinnistutel salvkaevusid.

Taotletavas Eivere lubjakivikarjääris on kaevandamine planeeritud veetaseme alandamisega (karjäärist suunatakse liigne vesi kraavide abil suublaks olevasse veekogusse) ning sellest tulenevalt avaldab planeeritud tegevus mõju ümbritsevale veerežiimile.

Taotletaval mäeeraldisel tuleb taotluse kohaselt kasuliku kihi kaevandamiseks veetaset võrreldes loodusliku veetasemega alandada. Põhjaveetasemest allpool oleva maavara

kaevandamine veetaseme alandamisega toob kaasa põhjavee taseme alanemise ja alanduslehtri (karjääri mõjuraadius) välja kujunemise karjääri ümbritseval alal.

Seletuskirjas on toodud, et varasema KMH käigus hinnati kuivendamise tulemusena tekkiva depressioonilehtri raadiuseks kuni 640 m – kõige lähemate puurkaevudeni ulatuv mõju on väike ja veetaseme langus ei ületa 0,5 m. Eksperthinnangu kohaselt ei saa välistada lubjakivikarjääri põhjaveetaseme mõju levikut kaugemale kui keskkonnamõjude hindamises määratud 640 meetrit, kuid mõju veetasemele piirdub sellest piirist edasi tõenäoliselt kümnete sentimeetritega ning ei ulatu kaugemale kui 1,5 km karjäärist.

Paide Linnavolikogu 22.02.2024 otsusega nr 8 on otsustatud oma nõusoleku andmisel keskkonnamuutmiseks järgmistel tingimustel:

1.1. Jälgimaks põhjaveetaseme muutusi jätkata seni seires olnud Saagi (katastritunnus 56501:003:0170) ja Paju (katastritunnus 56502:001:0400) kinnisasjadel kaevude põhjaveetasemete seiramist vähemalt üks kord kvartalis ja lisada samadel tingimustel seiresse Luigela (katastritunnus 56502:001:0228), Lääne (tunnus 56502:001:0004), Pihlaka (katastritunnus 56501:003:0099) ja Tupe (katastritunnus 56501:003:0930) kinnisasjadel asuvate kaevude seire. Kui seire tulemusel selgub, et lubjakivi kaevandamise kestel on kaevud jäänud kuivaks või veevaseks, tuleb puurida uued kaevud või olemasolevaid süvendada, vajadusel muretseda pump.

1.2. Lõhketöid on lubatud teostada esmaspäevast reedeni kella 7.00-st kuni 19.00-ni. Lõhketööd on keelatud nädalavahetusel ja riiklikel pühadel;

1.3. Kuival perioodil veokite liikumisest tekkiva tolmu vähendamiseks niisutada karjäärisiseseid ja karjääriväliseid killustiku väljaveo teid.

Keskkonnaamet edastas Paide Linnavolikogu otsuse loa taotlejale. Keskkonnaamet märkis oma kirjas, et arvestab kõikide kohaliku omavalitsuse üksuse loa andmisega nõustumise tingimustega, kui neid pole vaidlustatud ja vaideotsusega muudetud. Loa taotleja edastas 08.04.2024 oma seisukoha. Ettevõtte hinnangul on hüdromeoloogilisest seisukohast lisaks juba seiratavatele kinnistute täiendavate kinnistute lisamine võrdlemisi ebaoluline -- Saagi ja Paju kinnistute kaevud juba annavad informatsiooni alanduslehtri võimalikust levikust karjäärist vastavalt põhja- ja lõunasuunas. Lisanduvad kinnistud asuvad võrdlemisi samas suunas karjääri suhtes ja praktiliselt sama kaugel. Palume punktiga arvestada ulatuses mille osas esitatakse ka vastav selgitus ja põhjendus.

Arvestades, et eksperthinnangus on toodud, et veetaseme alandamisega tekkiv mõju võib ulatuda ka kaugemale kui 640 meetrit peab Keskkonnaamet lähimajapidamistes veetaseme seire jätkamist oluliseks. Karjäärialalt põhja suunda jäävad kolm kinnistut (Saagi, Tupe ja Pihlaka) 505-590 meetri kaugusele. Eivere karjäärist lõunasse jääb Luigela, Paju ja Lääne kinnistu 500-660 meetri kaugusele. Karjääri ala laienedes ei ole otstabekas kasutada veetaseme seireks karjääri alal asuvaid seirepuurkaevusid. Lähimate majapidamiste vee kättesaadavuse hindamiseks on vajalik seirata põhjaveetaseme olemasolevate majapidamiste kaevudes või karjääriala ja majapidamiste vahel. Olemasolevate kaevude kasutamisel veetaseme mõõtmisel võib tegelikku väärtust mõjutada vahetult enne mõõtmist toimunud vee võtmine. Et tulemused oleks usaldusväärsemad näeb Keskkonnaamet ette põhjaveetaseme mõõtmise automaatse veetaseme mõõturiga ühest kaevust põhjasuunda jäävalt kinnistult ning ühest lõuna suunale jäävast kinnistult.

Kaevandamise mõju hindamiseks põhjavee kvaliteedile nähe ette põhjavee keemilise proovi analüüs üks kord aastas karjääriala lõunaservas asuvas seirekaevus. Proovis hinnata vähemalt

hõljuvaine, naftasaaduste, ammooniumi, nitraadi, nitriti, pH ja elektrijuhtivuse väärtused üks kord aastas.

Tasakaalu hoidmine inimeste heaolu ja kaevandamistegevuse vahel on oluline. Mõistetavalt võib maavarade kaevandamisel, tulenevalt iga indiviidi isiklikust tundlikkusest olla ebasoodne mõju vaatamata võimaliku häiringu õigusaktides sätestatud normeeritud piiridesse jäämist. Nimetatud kõrvaltingimuste seadmise eesmärk on soov leevendada kaevandamisest tulenevaid häiringuid eluhoonete ümbruses ja õuealal ajal, mil väljakujunenud, valdavaks saanud tööaega silmas pidades viibivad elanikud kõige tõenäolisemalt kodus. Kuivõrd keskkonnaloa andmisest keeldumiseks pole alust, on otstarbekas kaaluda kõrvaltingimuste seadmist kaevandamistegevuse mõjualal olevatele eluhoonetele tekkida võivate keskkonnahäiringute vähendamiseks.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele.

Maavara kaevandamisega mõjutatakse alati suuremal või vähemal määral ümbritsevat keskkonda. Karbonaatkivimite kaevandamisel on peamisteks keskkonda mõjutavateks teguriteks müra, tolm, puur-lõhketöödest põhjustatud maavõnked, mõju pinna- ja põhjaveele ning maastikupildi visuaalne muutumine.

Peamisteks tolmuallikateks lubjakivi kaevandamisel on karjäärisesesed- ja väljaveoteed, purustussõlmed ning kaevandatud materjali laadimisprotsess. Tolmu levik mäetööde juures on üldjuhul lokaalne, vajadusel kasutatakse leevendusmeetmeid tolmu leviku tõkestamiseks. Kui kasutada mobiilset purustus-sorteerimissõlme, mille konveierid on kaetud, siis tolmu praktiliselt õhku ei paisku.

Puur-lõhketööde peamiseks negatiivseks mõjuks on vibratsioon, mis on lühiajaline ning püsivat mõju keskkonnale ei oma. Lööklaine mõju kõrvaldamiseks ning vähendamiseks kasutatakse sobiva pikkusega topist. Lõhketöid viib läbi vastavat litsentsi omav ettevõtte, kelle poolt koostatakse nõuetele vastav puur-lõhketööde projekt, milles arvestatakse mäeeraldise geoloogiaga ja maapinna võngete suhtes tundlike objektide kaugusega. Lõhketööde parameetrid ja kasutatavad kaitsevahendid valitakse selliselt, et on välistatud lõhketöö ohualasse jäävate ehitiste ja seadmete kahjustamine lööklaine, kildude laialipaiskumise ning seismilise võnkumise mõjul.

3.3.1. Mõju suurus, tugevus, kestvus, sagedus, pöördumus ning mõjuala ulatus

Keskkonnaamet käsitleb kavandatava tegevuse mõjualana Eivere lubjakivikarjääri mäeeraldise teenindusmaad ning ca 640 m ümber selle. OÜ Järva Paas kavandatava Eivere lubjakivikarjääri rajamise ja lubjakivi kaevandamisega kaasneva keskkonnamõju hindamise aruanne” (OÜ J.Viru Markseideribüroo, töö nr 58-03) käigus hinnati kuivendamise tulemusena tekkiva depressioonilehtri raadiuseks kuni 640 m – kõige lähemate puurkaevudeni ulatuv mõju on väike ja veetaseme langus ei ületa 0,5 m.

Kaevandamistegevusega kaasnevad mõjud on seotud kaevandamisega ning avalduvad kaevandamise käigus. Perioodil, kui kaevandamist ei toimu, kavandataval tegevusel mõjusid ei ole v.a. visuaalne häiring. Pärast kaevandamistegevuse lõppemist ning ala korrastamist lõpeb ka kavandatava tegevuse mõju. Eelhinnangu järelduste kohaselt ei teki kavandatava tegevuse elluviimisel olulist negatiivset keskkonnamõju, samas ümberkaudsetele mõjutatud objektitele

tavapärasest enam häiringuid (müra, õhusaaste) võib siiski tekkida. Siiski võib eeldada, et häiringute esinemine ei ole sage ja pidev.

3.3.2. Mõju piiriülesus

Piiriülest (riigipiiriülest) mõju ei ole sest riigipiir asub u 90 km kaugusel Eivere lubjakivikarjäärist põhja pool.

3.3.3. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

Arvestades tegevuskoha kaugust Natura 2000 võrgustiku aladest, on objektiivse teabe põhjal välistatud ebasoodsad mõjud Natura 2000 aladele ning Natura eelhindamist ei ole vajalik läbi viia.

3.3.4. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Eivere lubjakivikarjääri lähiümbruse maad on kasutusel valdavalt põllu- ja metsamaana.

3.3.5. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalusi

Kaevandamisel, kaevise laadimisel või masinate hooldamisel ja tankimisel tuleb naftasaaduste pinnasesse ja põhjavette sattumise võimalus minimeerida. Kaevandamisel tuleb kasutada vaid korrasolevat kaevandamistehnikat ning tehnika hooldamist ja remonti tuleb teha vaid selleks kohandatud alal. Võimaliku tekkinud reostuse likvideerimiseks peab olema karjääris töötajatel teada kindel tegevusplaan ja tagatud töövahendid. Võimaliku ülenormatiivse müra vähendamiseks rakendatakse leevendusmeetmena vähemalt 3 m kõrguse katendivalli rajamine karjääri teenindusmaa äärealale. Õhusaaste piirnormide ületamise vältimiseks tuleb kuival ajal töötades kasta karjääri siseseid teid ning toodangu puistanguid.

3.4. Eelhindangu järeldus

Eelhindamise tulemusena järeldab Keskkonnaamet, et kavandataval tegevusel puudub oluline keskkonnamõju, kuna:

*kavandatav tegevuskoht ei asu kaitstaval loodusobjektidel ega Natura 2000 võrgustiku alal ning kavandatava kaevandamisega eeldatavalt ei mõjutata ebasoodsalt kaitstavaid loodusobjekte ega Natura 2000 võrgustiku alasid;

* maavara kaevandamisel või rikastamisel tekkivad kaevandamisjäätmel ei avalda keskkonnale negatiivset mõju. Kaevandamisjätmete taaskasutamisega korrastamistööl ja kaevandamisjätmete ladustamisega ei kaasne olulist keskkonnamõju

* tegevus ei avalda olulist ebasoodsat keskkonnamõju piirkonna veevarustusele ja veerežiimile, kui taotleja järgib leevendusmeetmeid ning loaga seatavaid seiretingimusi;

* tegevusega ei kaasne eeldatavalt olulist mõju naaberkinnistute hoonetele ega, kui ettevõtte järgib kehtestatud leevendusmeetmeid ning viib läbi seiret;

* tegevusega ei kaasne eeldatavalt olulist mõju ümbruskonnale välisõhu, müra ega tahkete osakeste osas, kui ettevõtte järgib kehtestatud leevendusmeetmeid ja töökorralduslike nõudeid. Täiendavate leevendusmeetmete rakendamise vajaduse väljaselgitamiseks on vajalikud õhukvaliteedi seire müra ja tahkete osakeste osas;

* kaevandatud maa on kvalitatiivselt hiljem taastatav korrastamisega;

* mäetöödel on potentsiaalseks reostusallikaks karjääri mäemasinate tehnilised avariid. Selle vältimiseks tuleb jälgida masinate tehnilist seisundit. Kütte- ja määrdeainete pinnasesse ning põhjavette sattumise välistamiseks võib seadmete või masinate hooldus ja remont toimuda ainult selleks ettenähtud teenindusplatsil. Karjääris peavad olema vahendid õli ja naftaproduktide lekkimisel tekkiva reostuse likvideerimiseks

KeHJS § 11 lõike 8¹ kohaselt, KMH algatamata jätmise otsus peab muu hulgas sisaldama asjakohaseid KeHJS § 6¹ lõige 1 punkti 6 alusel esitatud kavandatava tegevuse erisusi või keskkonnameetmeid muidu ilmnedu võiva olulise ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks või ennetamiseks.

KeHJS § 3³ lõike 1 järgi keskkonnameetmed on kavandatava tegevuse elluviimisega kaasneva ebasoodsa keskkonnamõju ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise ning põhjendatud juhul heastamise meetmed. Keskkonnameetmete hulka arvatakse ka keskkonnaseire. KeHJS § 3³ lõike 2 kohaselt peavad keskkonnameetmed, sealhulgas keskkonnaseirega jälgitavate näitajate liik ja seire kestus, olema proportsionaalsed kavandatava tegevuse iseloomu, asukoha ja mahuga ning eeldatavalt avalduva keskkonnamõjuga.

4. ÄRAKUULAMINE

Keskkonnaamet saatis KeHJS § 11 lõike 2² alusel xx.xx.xxxx kirjaga nr DM- 121779-xx Eivere lubjakivikarjääri keskkonnamõju taotlusele koostatud keskkonnamõjude eelhinnangu ja KMH algatamata jätmise otsuse eelnõu seisukoha võtmiseks Paide Linnavalitsusele ja teadmiseks ettevõttele Osühing Eesti Killustik, seisukoha esitamise tähtajaga hiljemalt xx.xx.xxxx

Lugupidamisega
(allkirjastatud digitaalselt)

Martin Nurme
juhataja
maapõuebüroo

Teadmiseks: Järva Vallavalitsus

Janno Kuusik 5332 1316 (maapõu)
janno.kuusik@keskkonnaamet.ee
Aire Soo 5699 7376 (vesi)
aire.soo@keskkonnaamet.ee
Grethel Parman 54710167 (jätmed)
grethel.parman@keskkonnaamet.ee
Nurana Olonen 5865 2539 (looduskasutus)
nurana.olonen@keskkonnaamet.ee
Marko Ansip 5560 9992 (välisõhk)

marko.ansip@keskkonnaamet.ee